

Pokusy o obnovu těžby

Nástropní freska od J. Schöpfa v obřadní síni českobudějovické radnice. Pochází z let 1729 – 1730 a jedná se o poměrně ojedinělé vyobrazení horníků ze zdejšího revíru ve slavnostním oděvu.

Zkázy a pokoření Rudolfova po stavovském povstání využili ve svůj prospěch Budějovičtí. Dne 10. prosince 1620 Ferdinand II. převedl statut horního města na České Budějovice. Byly s tím spojeny dosti významné výhody, jako například daňové úlevy anebo staré právo odebírat dřevo pro důlní potřeby z lesů na hlubockém panství. Právě to však měš ané mnohdy zneužívali a káceli dřevo i k jiným účelům. Na druhé straně však byla práva horního města spojena s povinností udržovat důlní činnost v příslušném rudném revíru. Po roce 1624 skutečně budějovická obec obnovila práci v dolech, nejprve na zlatonosné štole sv. Šebestiána u nynější Dobré Vody, a pokračovala také v ražbě dědičné Eliášovy stoly. Obnova těžby probíhala jen velmi ztěžka, zejména pro malou ochotu Budějovických investovat z vlastních městských prostředků. Představitelé města se snažili spíše využívat výhod, jimiž je motivovala královská komora, a prostředky opatrovali rovněž vypisováním zvláštních dávek.

Nejvyšší hormistři a mincmistři museli během občasných revizí konstatovat, že hospodaření na dolech není nikterak příkladné, a že někteří zdejší zaměstnanci nerozumějí technickým záležitostem ani administrativě. Podle jedné zprávy z roku 1722 například šichtmistr Köhler, jenž měl práce řídit, trpěl pakostnicí a za posledních čtrnáct let údajně ani jednou nenavštívil důl. Důlní dozorce prý neuměl pracovat s kompasem, horníci pracovali pouze tři hodiny a pobírali odměnu za celou směnu, často se navíc v práci věnovali zábavě anebo popíjeli. Namísto Köhlera pak byl dosazen šichtmistr Capeta, zkušený odborník, jenž navzdory překážkám z více stran dokázal zdejší těžbu opět povznést a nechal prodloužit odvodňovací Eliášovu štolu. Jeho činnost komplikovali mimo jiné soukromí těžaři, mezi nimi například rudolfovský farář či budějovický děkan, kteří nechtěli naslouchat radám odborníků. Roku 1751 Capeta své místo opustil a o patnáct let později městské podnikání zcela skončilo. Bilance nebyla valná. Za léta, kdy těžbu řídilo město České Budějovice (1624–1766) dosáhly investice do dolů přes 350 tisíc zlatých, zatímco vytěžený kov měl hodnotu odhadem 22 tisíc ! Budějovičtí setřásli obtížné břemeno, ale titulem horního města se pyšnili až do 20. století.

Plán dolu Lazar u Hür pochází z roku 1699, je jednou z mála prací detailně znázorňujících primitivní zařízení šachty a horníky při práci v 17. století. Dokladuje, že ještě 70 let od počátku využívání střelného prachu převládala na Budějovicku namáhavá ruční práce. Státní okresní archiv České Budějovice

Horník v tradičním pracovním oděvu s kápi a koženým flekem.

Horník v typickém pokleku při rubání na čelbě chodby.